

Nº 27/1963.

Å l a n d s l a n d s k a p s s t y r e l -
s e s framställning till Ålands landsting
med förslag till landskapslag om kommunal-
vägar.

Landstinget antog den 12 december 1962 på landskapsstyrelsens framställning (Nº 34/1962) en landskapslag om kommunalvägar (lag- och ekonomiskskottets bet. 12/1962, st. utsk. bet. 28/1962). Emellertid beslöt Republikens President vid föredragning den 11 april 1963, att landstingsbeslutet skulle förfalla. Republikens Presidents brev i ärendet är av följande lydelse:

"Till Ålands Landskapsstyrelse.

Ålands landsting har den 12 december 1962 fattat beslut om antagande av landskapslag om kommunalvägar.

Vid föredragning i statsrådet i dag har Jag, efter att hava infordrat Högsta domstolens utlåtande i ärendet, över vilket även Ålandsdelegationen avgivit sitt yttrande, funnit att landstinget tillkommer enligt 13 § 1 mom. 17 punkten självstyrelselagen för Åland den 28 december 1951 lagstiftningsbehörighet rörande väghållningen. Detta stadgande avser lagstiftningen om allmänna vägar. Jämlikt 1 § förevarande landstingsbeslut skulle beslutet gälla sådana av kommun övertagna vägar, som icke enligt landskapslagen den 17 juli 1957 om allmänna vägar i landskapet Åland och landskapslagen samma dag om införande av sagda landskapslag förändrats till i dessa landskapslagar åsyftade allmänna vägar, liksom även vägar, som kommun frandeles i enlighet med stadgandena i landstingsbeslutet besluter bygga eller övertaga. Ehuru landskapslagen om allmänna vägar i landskapet Åland icke är tillämplig på kommunalvägar, äro dylika vägar dock till sin natur allmänna vägar, enär de äro avsedda för den allmänna samfärdseln samt skola hållas genom kommuns och således det allmännas försorg. Detta utvisar även den omständigheten, att kommunalvägarna som numera avskaffats i riket, tidigare såväl i riket som i landskapet hänfördes till allmänna vägar. I anseende härtill tillkommer landstinget lagstiftningsbehörighet beträffande kommunalvägar. De i landstingsbeslutet ingående stadgandena rörande kommunalförvaltning och den i beslutet upptagna bestämmelsen om föreläggande av vite har landstinget med stöd av 13 § 1 mom. 3 och 11 punkterna självstyrelselagen ägt befogenhet att antaga. I 5 § landstingsbeslutet stadgas, att kommun, då kommunalväg skall byggas, hos landskapsstyrelsen äger anhålla om vägrätt, varvid stadgandena i landskapslagen om allmänna vägar i landskapet Åland i tillämpliga delar skola lända till efterrättelse, samt göra framställning om vägförrättning såsom i sagda lag är stadgat ävensom att vid vägförrättning liksom jämväl beträffande ersättning för mark, skada och men samt vägmateriel och rätt

till förutvarande vägområde i tillämpliga delar skall lända till efterrättelse, vad om bygdevägar är stadgat. Hänvisningen till sistsagda landskapslag avser, utom annat, stadganden rörande skiftesväsendet, fastighetsregister samt åligganden för statens myndigheter, i vilka ämnen lagstiftningen är uteslutande förbehållen rikets lagstiftande organ. Detta föranleder dock icke anmärkning i behörighetsavseende, enär sagda stadganden av rikslagstiftningsnatur i sak äro överensstämmande med motsvarande stadganden uti den i riket gällande lagen den 21 maj 1954 om allmänna vägar.

Då i 4 och 10 §§ förevarande landstingsbeslut upptages hänvisningar till den av landstinget den 3 december 1962 antagna landskapslagen om enskilda vägar, förutsätter landstingsbeslutet sagda landskapslags ikraftträdande. Emellertid har sistnämnda landskapslag av Mig i dag förordnats att förfalla, varför Jag med stöd av 14 § 2 mom självstyrelselagen för Åland beslutat förordna, att jämväl nu ifrågavarande landskapslag skall förfalla; vilket Landskapsstyrelsen härmed till kännedommeddelas.

Helsingfors, i Statsrådet den 11 april 1963.

R e p u b l i k e n s P r e s i d e n t

Urho Kekkonen

Justitieminister

J.O. Söderhjelm."

Då någon anmärkning mot Landstingets beslut i behörighetsavseende icke framförts, har landskapsstyrelsen låtit utarbeta ett nytt förslag till landskapslag om kommunalvägar. Eftersom lagstiftningen om enskilda vägar faller utanför landskapets lagstiftningsbehörighet, bör landskapslagen om kommunalvägar givas en mera självständig ställning än fallet var i det tidigare av Landstinget antagna förslaget, som innehöll ett flertal hänvisningar till det samtidigt överlämnade förslaget till landskapslag om enskilda vägar. I föreliggande förslag har sålunda i stället för nämnda hänvisningar intagits fullständiga stadganden och hänvisningar förekomma blott i några fall till landskapslagen om allmänna vägar.

Utöver lagstiftningen om kommunalvägar faller också lagstiftningen om ägovägar inom landskapets lagstiftningsbehörighet. Däremot är lagstiftningen om enskilda vägar av annat slag att betrakta som privaträttslig lagstiftning enligt Republikens Presidents beslut angående Landstingets beslut den 3 december 1962 om antagande av landskapslag om enskilda vägar. Enligt 19 § 1 mom. 10 punkten självstyrelselagen för Åland höra de administrativa uppgifter, som följa av lagstiftningen om enskilda vägar i egentlig bemärkelse, till rikets förvaltning. Dessa förvaltningsuppgifter kan knappast skötas i landskapet av riksmyndigheterna utan

betydande olägenheter, då rikets vägförvaltning i landskapet begränsar sig till ett fåtal mycket specialiserade förvaltningsuppgifter. Landskapsstyrelsen anser därför, att förvaltningen av de med de egentliga enskilda vägarna förknippade statsuppgifterna borde genom s.k. överenskommelseförordning överföras till landskapsstyrelsen. Åtgärder ha redan vidtagits för åstadkommande av en sådan förordning.

Republikens Presidents brev angående Landstingets beslut den 3 december 1962 om antagande av landskapslag om enskilda vägar fogas som bilaga vid denna framställning.

2 §. Varje landskapslag. Detaljmotivering.

1 §. Kommunalvägar skulle enligt förslaget vara de vägar, som för närvarande kvarstå i kommunens förvaltning efter det de mera betydande vägarna förändrats till bygdevägar, ävensom vägar, som kommun framtiden besluter övertaga. Dessutom ingår i 26 § 2 mom. ett stadgande om, att väg, som på grund av landskapsstyrelsen enligt tidigare gällande stadganden fattade beslut byggts för att övertagas som kommunal bygdeväg, skall av kommunen övertagas efter det vägen blivit i vederbörlig ordning godkänd.

2 §. Då kommunalväg i allmänhet skall vara avsedd för fordonstrafik, synes körbanan alltid ingå i vägområdet. Härutöver uppräknas i stadgandet de biområden och anordningar, som kunna tänkas förekomma på mindre trafikerade vägar. Vägområdet har vidare bestämts i överensstämmelse med stadgandet i 3 § 3 mom. landskapslagen om allmänna vägar i landskapet Åland (VägL. 23/57).

3 §. Vaghållare på kommunalväg är i regel den kommun, på vars område vägen befinner sig. Av praktiska skäl kan det vara påkallat att annan kommun handhar vaghållningen i sådana fall, då vägen har mera samband med denna kommuns vägnät.

4 §. Genom VägL infördes begreppet vägrätt såsom en bestående nyttjanderätt av vägmark. Då väg indrages och sålunda behov av vägrätt icke mera föreligger, skall marken återgå till de tidigare ägarna. Då kommunalvägar äro att betrakta som allmänna vägar, torde jordägare böra tillkomma samma rättsskydd som enligt VägL, varför stadgandena om vägrätt i VägL borde tillämpas också vid planeringen och förberedelserna för byggande av kommunalväg. Vägmarken borde likaså återgå till de tidigare ägarna, då kommunalväg indrages.

5 §. Den rätt att undanröja växtlighet, byggnader och anläggningar på vägområde och intill detsamma, som följer av vägrätten, har reglerats i överensstämmelse med stadgandet i 17 § lagen om enskilda vägar (FFS 358/62).

6 §. Beträffande rättigheten att från fastighet taga väghållningsämnen har 12 § lagen om enskilda vägar ansetts medföra tillräckliga rättigheter för kommunen.

8 §. Paragrafen innehåller de allmänna bestämmelserna om kommunalvägs byggande och underhåll. I allmänhet torde förutsättas, att vägen skall byggas för biltrafik. Då det likväl kan tänkas, att väg närmast avses för trafik med hästfordon eller traktor tillsvidare, vilket åtminstone kan i vissa fall komma ifråga i skärgården, anser landskapsstyrelsen att ett allmänt krav på detta icke kan uppställas.

9 §. Varje landskommun skall enligt 105 § VägL tillsätta en vägnämnd för de i VägL förutsatta kommunala uppgifterna. Då det icke synes ändamålsenligt att för kommunalvägarna tillsätta särskilda organ i kommunerna utan fastmer till fördel, om samma kommunala organ omhänderha samtliga vägfrågor, såsom också lagen om enskilda vägar förutsätter, föreslås att förvaltningen av kommunalvägarna närmast handhaves av den kommunala vägnämnden. Denna får sålunda ställning av väghållningsmyndighet och bör anförtros de uppgifter, som har samband med trafikens reglering på vägarna.

10 §. Beträffande gränd och bom på kommunalväg har Landstinget vid behandlingen av det tidigare förslaget stannat för, att sådana avstängningsanordningar icke borde tillåtas på kommunalväg annat än med landskapsstyrelsens tillstånd. Likaså ansåg Landstinget vid behandlingen av föregående förslag, att uppförande av byggnad eller anordning, som kan medföra t.ex. sikthinder, icke borde tillåtas närmare än 12 meter från vägens mittlinje annat än med vägnämndens tillstånd. Då dessa frågor beröra trafikhinder och trafiksäkerhet, anser landskapsstyrelsen, att förbudet också beträffande byggnader, stängsel och anordningar kunde vara generellt och undantag i vartdera fallet beviljas endast av landskapsstyrelsen. Då det i vissa fall främdeles kan bli fråga om övertagande av kommunalväg som bygdeväg, torde det vara lämpligare, att landskapsstyrelsen medgiver eventuella undantag från byggnadsförbudet. För bygdeväg gäller samma byggnadsförbud (41 § VägL.).

11 §. Stadgandet har samma lydelse som Landstinget vid behandlingen av föregående förslag stannade för. Jämfört med stadgandet i 5 § synes stadgandet strängare, men avsikten är att genom generell befrielse för skärgårdskommunerna medgiva ett enklare vinterunderhåll på kommunalvägarna där, varigenom de kommunala myndigheterna själva få avgöra, i vilken utsträckning kommunalvägarna vintertid skola hållas farbara för motorfordon.

12 §. Övervakningen av den kommunala väghållningen synes bäst förverk-

ligad genom de årliga vägsynerna. Vid osedvanliga skador på vägarna på grund av svåra väderleksförhållanden borde extra syn kunna hållas för att större skador skola avhjälpas fortast möjligt.

13 §. Då de kommunala vägnämnderna icke alltid kunna förutsättas äga den sakkunskap, som ett vägbygge påkallar, torde det vara nödvändigt att utse en övervakare från landskapets sida. För slutsyn skulle vägsynenämnden förstärkas med landskapets vägingenjör och den för vägbygget förordnade övervakaren.

14 §. I överensstämmelse med de principer Landstinget tidigare omfattat, bör kostnaderna för vägghållningen beträffande kommunalvägarna i första hand helt bestridas av kommunen. Likväl torde vägbyggnadskostnaderna, för-än väg övertages som kommunalväg, kunna finansieras också på annat sätt. Stadgandena ha därför utformatats med tanke på, att kommunalfullmäktige skola kunna ställa som villkor för övertagande av väg, att densamma bygges och att vägbygget bekostas i privat regi. Före övertagandet bör dock slutsyn hållas.

I speciella fall kan någon enskild person eller ett enskilt företag hava intresse för att kommunalväg bygges med större bärkraft eller annars på ett mera kostsamt sätt än normalt. För att detta skall vara möjligt, har ett särskilt förfarande förutsatts för sådant fall. Till grund för ett sådant byggnadsföretag bör ett avtal föreligga mellan kommunen och den enskilde eller företaget.

15 §. I överensstämmelse med den i 14 § uttalade huvudprincipen, bör ersättning för anlitande av kommunalväg och därtill hörande anordningar icke uppbäras. Undantag bör dock göras för färja, som normalt torde medföra betydande driftskostnader.

16 §. För vägunderhållet torde samma bidragsrätt medgivas som beträffande de enskilda vägar, som äro av betydelse för den allmänna samfärdseln (93 § lagen om enskilda vägar). Bidraget skall utgå ur det anslag, som i riket motsvaras av anslaget för statsbidrag för enskilda vägar. I detta sammanhang torde det vara påkallat att närmare precisera, vilka åtgärder, som äro att hänföra till vägunderhåll. Allmänna förvaltningskostnader liksom kostnader för anskaffning av byggnader och maskiner samt underhållskostnader för dessa böra icke medräknas i vägunderhållet, liksom fallet är beträffande allmänna vägar (100 § VägL).

17 §. Åsidosätter kommun skyldigheten att underhålla kommunalvägarna, bör landskapsstyrelsen hava möjlighet att tillgripa tvångsmedel. En indragning av landskapsbidraget helt eller delvis synes vara ett lämpligt tvångsmedel. Då total indragning av landskapsbidraget får karaktär av straff, borde detta icke tillgripas i annat fall än då kommunen under

ifrågavarande år tilldelats varning på grund av brister i vägunderhållet.
18 §. För att landskapsstyrelsen skall hava möjlighet att redan på förhand disponera de för landskapsbidrag till kommunalvägarnas underhåll anvisade medlen samt att vid budgeteringen beakta det kommande årets behov av medel härför, borde kommunerna insända den kommunala vägbudgeten sedan den blivit fastställd av fullmäktige. Ifall någon kommun uppenbarligen avser att använda större anslag för någon väg än som kan anses påkallat med tanke på ett normalt vägunderhåll, bör landskapsstyrelsen göra anmärkning därom i god tid innan anslaget för ändamålet blivit förbrukat.

19 §. För byggnadsbidrag har bestämda procentsatser icke fastställts i lagen om enskilda vägar. Då det sålunda icke är lämpligt att i fråga om kommunalvägarna införa sådana bestämmelser, torde kommunerna vara betjänta av ett förhandsbesked från landskapsstyrelsen, som därigenom också får bättre möjlighet till att disponera tillbudsstående medel.

20 §. Detaljföreskrifter om vägnämndernas uppgifter ingå i denna paragraf. I Mariehamn, torde, liksom fallet är enligt VägL, särskild myndighet utses att omhänderha dessa frågor. Det är givetvis kommun obetaget att för vägnämnden utfärda närmare anvisningar angående förvaltningen av kommunalvägarna.

21 §. Utöver de redan existerande kommunalvägarna bör kommun hava möjlighet att besluta om övertagande av ny kommunalväg, då sådant befinnes påkallat. Sådant beslut borde fattas med kvalificerad majoritet och underställas landskapsstyrelsen för fastställelse, varvid landskapsstyrelsen komme att taga ställning till möjligheten att utgiva landskapsbidrag för vägens underhåll.

22 §. Kommun bör givetvis också hava möjlighet att indraga kommunalväg i det fall att densamma blir obehövlig för allmän samfärdsel. För att sådant beslut icke skall fattas utan vägande sakliga skäl, borde också detta beslut underställas landskapsstyrelsen för fastställelse. Skall vägen förändras till enskild väg, borde från vägnämndens sida nödiga åtgärder för ordnandet av vägens förvaltning såsom enskild väg vidtagas.
23 §. Vid förändring av väg till kommunalväg liksom vid indragning av kommunalväg eller dess förändring till enskild väg, borde tidpunkten för förändringens inträffande samtidigt fastställas. Lämpligaste tidpunkt torde i allmänhet vara ett årsskifte.

24 §. Då VägL icke förutsätter kommunalvägar, är ett klargörande stadgande om kommunalvägs övertagande som landsväg eller bygdeväg påkallat. Av samma skäl måste också ett stadgande om förändring till gata införas.

25 §. Verkställighetsbestämmelser, såsom tekniska föreskrifter om

kommunalvägars byggande och underhåll, skulle utfärdas genom landskapsförordning.

26 §. Landskapslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 1964. Landskapsbidrag skulle dock erläggas för hela året 1964 enligt de nya bestämmelserna. T.o.m. 1963 erlägges landskapsbidrag enligt tidigare gällande stadganden.

Sådan väg, som enligt tidigare gällande stadganden blivit byggd för övertagande som kommunal bygdeväg, borde enligt landskapsstyrelsens åsikt förändras till kommunalväg utan att fullmäktige skulle fatta särskilt beslut därom. Sedan VägL antogs har sådana vägar icke kunnat övertagas i väntan på den nya lagstiftningen, varför ett betydande antal ansökningar föreligga om övertagande av sådana vägar. Antages landskapsstyrelsens förslag i detta avseende, skulle dessa vägar alltså omedelbart efter lagens ikraftträdande kunna slutligt godkännas för övertagande till kommunalvägar.

Med hänvisning till det ovan anförda får landskapsstyrelsen vördsamt förelägga Landstinget till antagande nedanstående

L a n d s k a p s l a g
om kommunalvägar.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

1 kap.

Allmänna stadganden.

1 §.

Denna lag gäller sådana av kommun övertagna vägar, som icke enligt landskapslagen den 17 juli 1957 om införande av landskapslagen om allmänna vägar i landskapet Åland (24/57) förändrats till allmänna vägar, liksom även vägar, vilka kommun framdeles enligt stadgandena i denna lag besluter bygga eller övertaga.

2 §.

Till kommunalväg höra körbana samt de områden, anläggningar och anordningar, som varaktigt erfordras för vägens bestånd och begagnande, såsom vägren, slänt, bankett, dike, mötes-, vänd- eller hållplats, mindre upplags- eller parkeringsområde, som ansluter sig omedelbart till vägen, samt skyddsvärn, trumma, bro, färja med färjläge och färjled, brygga som förklarats ansluten till vägen, ävensom vägmärke. Till väg såsom dess biområden höra dessutom platser, vilka varaktigt erfordras för uttagning och transport av väghållningsämnen.

Område, som avses i 1 mom. utgör vägområdet. Vägområde, vars gränser icke fastställts vid lantmäteriförrättning, sträcker sig till ett av-

stånd av en meter från yttre kanten av diket eller, där dike icke finnes, vägs slänten eller -skärningen.

3 §.

Kommunalväg förvaltas av den kommun, inom vilken den befinner sig.

Har kommunalväg betydelse för samfärdseln i annan kommun än den, inom vars område den befinner sig, må mellan kommunerna avtal ingås om att den andra kommunen omhänderhar väghållningen eller deltagar i väghållningskostnaderna.

2 kap.

Om vägrätt.

4 §.

Skall kommunalväg byggas, må kommunen hos landskapsstyrelsen anhålla om vägrätt, varvid i tillämpliga delar stadgandena i landskapslagen om allmänna vägar i landskapet Åland lända till efterrättelse, samt göra framställning om vägförrättning såsom i sagda lag är stadgat. Vid vägförrättning liksom även beträffande ersättning för mark, skada och men samt för vägmateriel ävensom beträffande rätt till förutvarande vägområde skall i tillämpliga delar lända till efterrättelse vad om bygdeväg är stadgat.

5 §.

Vägrätten innefattar rätt att från det till vägen hörande området avlägsna träd, buskar och andra naturhinder, som äro till men för väghållningen, samt att avhugga grenar, som sträcka sig över sagda områden.

Utanför det i 1 mom. nämnda området må rätt beviljas att avlägsna trafiksäkerheten äventyrande träd och buskar, likväl icke träd eller buskar, som växa på tomt eller i trädgård eller som annars tagits under särskild omvårdnad, med mindre synnerligen vägande skäl därtill föreligga. Om avlägsnande av här avsedda träd och buskar eller avhuggning av grenar skall markens ägare eller innehavare på förhand i god tid underrättas.

Utgör anordning eller anläggning eller ock fristående byggnad, som icke användes som bostad, sådant hinder för byggande av väg, att byggnadskostnaderna, utan flyttning av anordningen, anläggningen eller byggnaden, skulle bliva ansevärt högre eller annars betydande olägenhet därå följa, och förorsakar icke flyttningen av hindret dess ägare skada eller nämnvärt förfång, må vid vägförrättning beviljas rätt till flyttning av anordningen, anläggningen eller byggnaden till lämplig plats.

6 §.

Kräves för undvikande av oskäligen kostnader vid väghållningsskyldighetens fullgörande, att grus, sten eller annat väghållningsämne tages

från fastighets mark, må det förordnas, att sådan rätt skall medgivas, såframt betydande förfång icke därigenom tillskyndas sagda fastighet. Samtidigt må förordnas om nyttjande av väg eller mark för transport av väghållningsämne.

3 kap.

Om väghållning.

7 §.

Väghållning omfattar byggande och underhåll av väg.

Med byggande av väg avses anläggning av ny väg samt flyttning, breddning och annan förbättring av förefintlig väg.

Såsom underhåll av väg anses åtgärder, som äro av nöden för bibehållande av vägen i ett skick, som motsvarar dess ändamål, däri inberäknat öppenhållande av väg vintertid samt renhållning.

8 §.

Väg skall till sin sträckning och bredd samt även eljest byggas så, att ändamålet därmed uppnås på bästa möjliga sätt utan att någon åsamkas större skada eller förfång än nödvändigt.

Väg skall hållas i det skick dess ändamål och nytta förutsätta, såvitt det kan ske med skäligena kostnader.

På område, för vilket stads- eller byggnadsplan fastställts eller där tätbebyggelse finnes eller är i utveckling, må väg icke byggas så, att genomförandet av den fastställda eller framtida planen därigenom skulle kunna försvåras.

9 §.

Väghållningen ombesörjes av kommunens vägnämnd, på vilken det jämväl ankommer att besluta om de begränsningar av trafiken, som varaktigt eller tillfälligt kunna påkallas av vägens bärkraft eller andra omständigheter. Begränsningar, förbud, påbud och varningar böra anges med trafikmärken.

10 §.

Grind eller bom må icke hållas på kommunalväg utan landskapsstyrelsens tillstånd.

Byggnad, trafiksäkerheten äventyrande stängsel eller annan varaktig anordning må icke uppföras på närmare än tolv meters avstånd från vägbanans mittlinje. Landskapsstyrelsen må dock på ansökan medgiva undantag från detta förbud, där det kan ske utan att trafiksäkerheten äventyras eller framtida ombyggnad av vägen försvåras.

Angående byggnadsverksamheten på område, för vilket fastställts i byggnadslagstiftningen förutsatt plan eller föreskrift, gäller vad därom är särskilt stadgat.

11 §.

Vintertid skall kommunalväg hållas fri från hinder av snö och is i den utsträckning, som erfordras för motorfordonstrafik, där ej landskapsstyrelsen på grund av samfärdselns ringa omfattning eller av andra särskilda skäl medgiver kommun befrielse.

12 §.

Vägunderhållet granskas vid syn, som förrättas minst en gång årligen av en vägsynenämnd, bestående av en av landskapsstyrelsen förordnad sakkunnig såsom ordförande samt en representant för vägnämnden och en representant för polisdistriktet.

Har väg skadats genom svåra väderleksförhållanden eller ovarsam trafik skall syn hållas, om någon av vägsynenämndens medlemmar det påyrkar. På grund av sådan syn må landskapsstyrelsen vid vite ålägga kommun att vidtaga erforderliga underhållsåtgärder.

Vid syn föres protokoll, som forderr sammast översändes till landskapsstyrelsen, kommunens vägnämnd och länsmannen i distriktet.

13 §.

För vägbygge förordnar landskapsstyrelsens vägavdelning en övervakare, som äger följa byggnadsarbetet och tillse, att givna föreskrifter om arbetets utförande iakttagas. Övervakaren må besluta om arbetets inställande, men beslutet skall omedelbart underställas vägsynenämnden för avgörande.

Slutsyn på vägbygge förrättas av vägsynenämnden förstärkt med vägingenjören och den för bygget förordnade övervakaren. Har vid vägbygget anlitats entreprenör, må han själv eller ombud för honom närvara vid synen och yttra sig över gjorda anmärkningar.

Vid slutsyn föres protokoll, som forderr sammast översändes till landskapsstyrelsen och kommunens vägnämnd.

4 kap.

Om kostnaderna för väghållningen och om landskapsbidrag.

14 §.

Väghållningen bekostas med kommunens medel. Enskild person, som nyttjar eller har behov av vägen, må icke åläggas att deltaga i väghållningskostnaderna, med mindre vägen för hans behov enligt mellan honom och kommunen ingånget avtal skall byggas eller underhållas på ett sätt, som är kostsammare än vad som i allmänhet fordras enligt denna lag.

Har i 3 § 2 mom. avsett avtal ingåtts mellan kommuner och därvid jämväl avtalats om kostnadernas fördelning, lände det till efterrättelse. Föreligga i annat fall giltiga skäl för kommuns åläggande att

deltaga i väghållningskostnaderna på annan kommuns område och samsas kommunerna icke om kostnadernas fördelning, må landskapsstyrelsen bestämma, att fördelning av kostnaderna skall verkställas och enligt vilken grund detta skall ske.

15 §.

Kommun må icke uppbära ersättning för nyttjande av kommunalväg eller område, anläggning eller anordning, som hör till sådan väg, Avgift må dock uppbäras för anlåtande av till kommunalväg hörande färja. Beslut om fastställande av sådan avgift skall underställas landskapsstyrelsen.

16 §.

Kommun är berättigad att för vägunderhållet erhålla landskapsbidrag efter prövning med minst 20 och högst 60 procent av de verkliga godtagbara kostnaderna. Bidraget må höjas till högst 90 procent, om genomfartstrafik förekommer på vägen eller om väghållningen på grund av vägens längd eller terrängförhållandena är särskilt kostsam.

Till underhåll av väg räknas:

- 1) påförande av väghållningsämnen, vägbanans jämnande, vägdammets bindande, då detta anses nödigt, åtgärder för vägens dränering, reparation och ombyggnad av trumma samt hållande av bro, brygga och färja i brukbart skick;
- 2) uppsättande av skyddsvärn, vägmärke eller annan dylik anordning;
- 3) avlägsnande av markhinder, träd och buskar och, om så är nödigt, annan växtlighet från vägområdet och invid vägen;
- 4) drift av färja, anordnande av isväg i stället för färjeförbindelse, bevakning av bro samt öppnande och stängande av rörlig bro;
- 5) avlägsnande av snö- och ishinder samt åtgärder för vägens hållande i farbart skick vid översvämning, häri inbegripet vägens utstakande;
- 6) anordnande av tillfällig farväg med anledning av snö- eller annat naturhinder eller vägskada; samt
- 7) övriga åtgärder för bibehållande av väg i ett för samfärdseln tillfredsställande skick eller för avlägsnande av hinder invid vägen.

I 2 mom. avsedd åtgärd, som företages i samband med byggande av väg, samt åtgärd, som med hänsyn till storleken av de därmed förenade kostnaderna är att anse som vägförbättring, hänförs till byggande av väg.

Till kostnader för underhåll av väg räknas icke allmän förvaltningskostnad eller kostnader för vägundersökningar och i 12 § avsedda vägsyner, ej heller utgifter för anskaffning och underhåll av byggnader, bilar och arbetsmaskiner, som äro erforderliga för väghållningen.

De medel, som kommun uppburit i avgift för anlåtande av färja eller i ersättning för upplåtelse av område eller i annan dylik gottgörelse skola beaktas som avdrag från väghållningskostnaderna.

17 §.

I 16 § avsett landskapsbidrag utgives kalenderårsvis på grund av redovisning över kostnaderna för underhållet. Redovisningen skall, bestyrkt av de kommunala revisörerna, översändas till landskapsstyrelsen senast före utgången av maj månad det följande året.

Anses väghållningen icke tillfredsställande i förhållande till trafiken på vägen, må landskapsstyrelsen besluta om indragning eller sänkning av bidraget för väghållningen för ett år i sänder. Indragning må icke beslutas med mindre kommunen under ifrågavarande år tilldelats varning för underlåtenheten.

18 §.

Kommun är skyldig att till landskapsstyrelsen insända budgetförslaget för kommunalvägarna före ingången av budgetåret och skall landskapsstyrelsen, om skäl till anmärkning mot de planerade utgifterna förefinnes, meddela kommunen därom senast inom februari månad under budgetåret.

Statistiska och ekonomiska uppgifter om kommunalvägarna och om trafiken på dem bör av kommunen insamlas och insändas till landskapsstyrelsen enligt därom meddelade föreskrifter.

19 §.

För byggande av kommunalväg, beviljas landskapsbidrag efter prövning inom ramen för härför anvisade anslag.

Landskapsstyrelsen må om byggnadsbidrag fatta förhandsbeslut på grund av ansökan, till vilken fogats kommunalfullmäktiges beslut om vägens byggande, på karta uppritad föreslagen sträckning för vägen, uppgift om de jordägare, över vilkas mark vägen kommer att gå, uppgift om de personer, rörelser eller inrättningar, som hava nytta av vägen, samt kostnadsförslag för vägens byggande. Är väg gemensam för två eller flera kommuner, må förhandsbeslut om byggnadsbidrag fattas endast under förutsättning, att kommunerna utfäst sig att svara för vägens byggande och underhåll i hela dess sträckning.

5 kap.

Om vägnämndens uppgifter.

20 §.

Den kommunala vägnämnden äger bereda och verkställa ärendena angående förvaltningen av kommunalvägarna.

Det ankommer på vägnämnden särskilt

1) att årligen uppgöra beräkning över kommunens utgifter enligt

denna lag;

2) att bereda ärenden rörande övertagande av väg till kommunalväg eller ombyggnad av kommunalväg;

3) att taga initiativ till indragning av kommunalväg, som anses obehövlig; samt

4) att övervaka underhållet av kommunalvägarna.

I Mariehamn handhavas vägnämndens uppgifter av stadsstyrelsen eller den myndighet, som därtill förordnats.

6 kap.

Om övertagande av väg och om indragning av kommunalväg.

21 §.

Besluter kommun om byggande av kommunalväg eller på framställning av väglag eller delägare i enskild väg om övertagande av väg till kommunalväg, skall sådant beslut fattas i den ordning, som är stadgad i 56 § landskapslagen den 18 april 1956 om kommunalförvaltning i landskommunerna i landskapet Åland (16/56). Sådant kommunalfullmäktiges beslut skall underställas landskapsstyrelsen för fastställelse.

Landskapsstyrelsen må förvägra fastställelse av i 1 mom. nämnt beslut, om vägen anses äga ringa betydelse för samfärdseln på orten eller på grund av sin längd eller av annan orsak medför i förhållande till trafikbehovet oskäligen kostnader.

22 §.

Kommun må besluta, att kommunalväg skall förändras till enskild väg eller indragas om vägen i väsentlig mån förlorat sin betydelse för samfärdseln. Beslutet skall underställas landskapsstyrelsen för fastställelse.

Har beslut om kommunalvägs förändring till enskild väg fastställts, skall vägnämnden genom kungörelse sammankalla dem, som nyttja vägen eller hava behov av densamma, för att besluta om vägens framtida förvaltning enligt vad om enskilda vägar är stadgat.

23 §.

Då kommunalfullmäktiges ovan i detta kapitel omförmälda beslut fastställs av landskapsstyrelsen, skall landskapsstyrelsen tillika bestämma den tidpunkt, då ifrågavarande väg förändras till kommunalväg eller enskild väg eller indrages. Avser kommunalfullmäktiges beslut övertagande av väg till kommunalväg, må ock bestämmas, att vägen övertages efter det densamma blivit godkänd vid i 13 § avsedd slutsyn, eller att tidpunkten fastställs genom skilt beslut efter nämnda slutsyn.

I 1 mom. nämnd tidpunkt må icke utan särskilda skäl fastställas annorledes än till utgången av ett kalenderår, ej heller må tiden mellan be-

slutet och dess ikraftträdande bestämmas så kort, att nödiga förberedande åtgärder icke kunna vidtagas

24 §.

Om förändring av kommunalväg till landsväg eller bygdeväg gäller, vad i landskapslagen den 17 juli 1957 om allmänna vägar i landskapet Åland (23/57) är stadgat om förändring av enskild väg till allmän väg.

Om förändring av kommunalväg till gata gäller, vad landskapslagen den 22 december 1959 om reglering av byggnadsverksamheten (29/59) stadgar om förändring av allmän väg till gata.

7 kap.

Särskilda stadganden.

25 §.

Närmare bestämmelser om verkställighet och tillämpning av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

26 §.

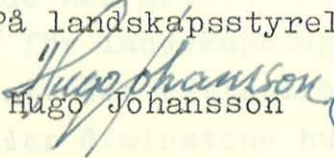
Denna lag träder i kraft den 1 juli 1964. Understöd ur landskapsmedel för väghållningen må dock erläggas enligt denna lag för 1964 års väghållningskostnader.

Har väg på grund av landskapsstyrelsens enligt tidigare gällande stadganden fattade beslut blivit byggd för övertagande som kommunal bygdeväg men icke blivit slutligt godkänd, skall densamma, efter det beslut om godkännande fattats av landskapsstyrelsen, anses såsom i denna lag avsedd väg.

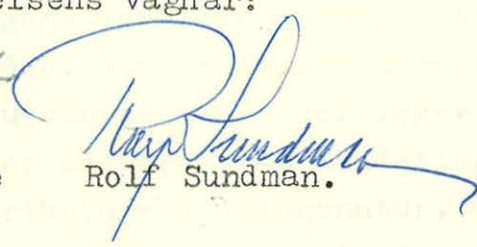
Mariehamn, den 11 november 1963.

På landskapsstyrelsens vägnar:

Lantråd


Hugo Johansson

Lagberedningssekreterare


Rolf Sundman.

Bilaga.

"Till Ålands landskapsstyrelse.

Ålands landsting har den 3 december 1962 fattat beslut om antagande av landskapslag om enskilda vägar.

Vid föredragning i statsrådet i dag har Jag, efter att hava infordrat Högsta domstolens utlåtande i ärendet, över vilket även Ålandsdelegationen avgivit sitt yttrande, funnit att landstinget tillkommer enligt 13 § 1 mom. 17 punkten självstyrelselagen för Åland den 28 december 1951 lagstiftningsbehörighet rörande väghållningen. Detta stadgande har avseende endast på allmänna vägar och tillerkänner icke landstinget rätt att stifta lag om enskilda vägar. Lagstiftningen om enskilda vägar är att hänföra till privaträtten. På detta område tillkommer lagstiftningsrätten riket med andantag av sådana stadganden av privaträttslig natur, som höra till de landskapets lagstiftningsbehörighet förbehållna rättsområden, vilka omförmälas i 13 § 1 mom. 4, 6, 8 och 9 punkterna självstyrelselagen. På grund av att landstinget enligt sagda 8 punkt har rätt till lagstiftning beträffande idkande av jordbruk, har landstinget ansetts tillkomma rätt att stifta lag om ägovägar. Förevarande landstingsbeslut gäller emellertid alla slag av enskilda vägar. Beslutet avser sålunda att huvudsakligen reglera ett sådant till privaträtten hörande ämne, som förbehållits riket, och endast såvitt beslutet gäller ägovägar underligg det landstingets behörighet. I 14 § 4 mom. självstyrelselagen stadgas, att därest i landskapslag för vinnande av enhetlighet och överskådlighet upptagits vissa bestämmelser av rikslagstiftningsnatur, vilka i sak äro överensstämmande med motsvarande stadganden i rikets lag, detta icke må utgöra hinder för landskapslagens ikraftträdande. Detta stadgande förutsätter dock, att det rättsområde, som landskapslagen avser att reglera, såsom sådant eller åtminstone huvudsakligen underligg landskapets lagstiftningsbehörighet, och medgiver sålunda icke landstinget rätt att såsom landskapslag antaga en lag av rikslagstiftningsnatur, som endast i någon mån berör angelägenheter, beträffande vilka landstinget är behörigt att lagstifta.

I anseende till det ovan anförda har landstinget överskridit sin lagstiftningsbehörighet, varför Jag med stöd av 14 § 2 mom. självstyrelselagen för Åland beslutat förordna, att förevarande landskapslag skall förfalla; vilket Landskapsstyrelsen härmed till kännedom meddelas.

Helsingfors, i Statsrådet den 11 april 1963.

Republikens President

Urho Kekkonen.

Justitieminister J.O. Söderhjelm."